አማርኛ

እንደ መጀመሪያ ቋንቋ

የመምህር መምሪያ

፭ ኛ ክፍል

አማርኛ

እንደመጀመሪያ ቋንቋ

የመምህር መምሪያ

፯ (7ኛ) ክፍል

የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ

አዘጋጆች፡-

ማርዬ ጌትነት ስንቴ

ብርሃኑ ካሳ ረታ

አለማየሁ ደስታው ዳመና

ገምጋሚና አርታኢዎች፡-

መስፍን ደፈረሱ ወ/መድህን

ትንቢት ግርማ ሀይሉ

ፋሲል ብዙነህ በቀለ

ጥራት ተቆጣጣሪና ገምጋሚ፡-

ፍሬሕይወት አሰፋ ከበደ

አስተባባሪ

ጌታቸው ታለማ አጥናፉ

አቀማመጥ እና ስዕል፡-

እንጦጦ ፖሊ ቴክኒክ ኮሌጅ (TMS)

©የመፅሐፉ ህጋዊ ቅጂ ባለቤት 2014 ዓ.ም የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ ነው::

ምስጋና

ይህን የትምህርት መጽሐፍ ከዝግጅት ጀምሮ በከተማችን በሚያስተምሩ መምህራን እንዲዘጋጅ በማድረግ፣ አስፈላጊውን በጀት በማስፈቀድ እንዲሁም በጥብቅ ዲስፕሊን እንዲመራ ላደረጉት ከፍተኛ ሙያዊና አስተዳደራዊ ድጋፍ ላደረጉት ለትምህርት ቢሮ ኃላፊ አቶ ዘላለም ሙላቱ፣

እንዲሁም የዝግጅቱ ስራ ቁልፍ ስራ መሆኑን ተረድተው ትኩረት በመስጠት በሚያጋጥሙ ችግሮች መፍትሄ በመስጠት፣ የአፈጻጸም ሂደቱን በመከታተል፣ በመገምገምሁሌም ከጎናችን ለነበሩ የትምህርት ቢሮ የማኔጅመንት አባላት የስርዓተ ትምህርት ዘርፍ ምክትል ቢሮ ኃላፊ አቶ አድማሱ ደቻሳ ፣ የትምህርት ቴክኖሎጂ ዘርፍ ምክትል ቢሮ ኃላፊ አቶ ዳኛው ገብሩ፣ የመምህራን ልማት ዘርፍ ምክትል ቢሮ ኃላፊ አቶ ሳምሶን መለሰ ፣ ለትምህርት ቢሮ ኃላፊ አማካሪ ወ/ሮ አበበች ነጋሽ ፣ ለትምህርት ቢሮ ጽ/ቤት ኃላፊ አቶ ሲሳይ እንዳለ ፣ ለቴክኒክ አማካሪ አቶ ደስታ መርሻ ላበረከቱት አስተዋጽኦ ምስጋና ይገባቸዋል፡

በመጨረሻም መጽሐፉ ተጀምሮ እስኪጠናቀቅ ድረስ የትምህርት ቤት ርዕሰ መምህራን ለአዘጋጅ መምህራንከዚህ በላይ ስራ የለም በማለት ፍቃድ በመስጠትና የሞራል ድጋፍ ስላደረጋችሁም ምስጋናችን እናቀርባለን።

ማውጫ ገፅ

መግቢያ ----------

ምዕራፍ አንድ፡- ተፈጥሮን ማድነቅ----------1

ምዕራፍ ሁለት፡- የቤተሰብ እቅድ----------15

ምዕራፍ ሶስት፡- በጎ ፍቃደኝነት----------27

ምዕራፍ አራት፡- የታዋቂ ሰዎች የህይወት ታሪክ----------39

ምዕራፍ አምስት፡- ውሃና ጥቅሙ----------54

ምዕራፍ ስድስት፡- የሰዎች ዝውውር----------69

ምዕራፍ ሰባት፡- ማህበራዊ ግንኙነት----------82

ምዕራፍ ስምንት፡- ሱስ----------94

ምዕራፍ ዘጠኝ፡- የሀገር ፍቅር----------110

ምዕራፍ አስር፡- ቃላዊ ግጥም----------123

ዋቢ ጽሑፎች

አባሪዎች

መግቢያ

ይህ የመምህር መምሪያና ከዚህ ጋር አብሮ የሚሄደው የ7ኛ ክፍል የተማሪ መማሪያ መጽሐፍ አማርኛን በመጀመሪያ ቋንቋነት የሚማሩ ተማሪዎች በቋንቋው በብቃት ማዳመጥ፣ መናገር፣ ማንበብና መጻፍ እንዲችሉ፤ በተጨማሪም የቃላትና የሰዋስው እውቀት እንዲያዳብሩ ለማድረግ የተዘጋጀ የሥርዓተ ትምህርት አካል ነው። የመምህር መምሪያው በሥርዓተ-ትምህርቱ ላይ በመመስረት በአዳዲሶቹ የመማሪያ-ማስተማሪያ መሣሪያዎች ውስጥ በጥቅም ላይ ስለዋሉት የማስተማር አቀራረቦችና ስለአዲሱ መርሃትምህርት (ሥርዓተትምህርት) መነሻ ሀሳቦች አስፈላጊ መረጃ ይሰጣል። በአንድ ምዕራፍ ሥርም ለቀረቡት የትምህርት ይዘቶች ግልጽ መመሪያ ያቀርባል። በተጨማሪም ተማሪዎች የሚማሩትን ትምህርት ለመከታተልና አስፈላጊ በሆነበት ጊዜ ሁሉ ተገቢውን ድጋፍና ማጠናከሪያ ለመስጠት ተከታታይ ምዘናን መተግበር የሚቻልበትን መርሕ ይዟል። በትምህርቱ ሂደት ውስጥ የሥርዓተየታንና የአካቶትምህርትን እንዴት ማረጋገጥ እንደሚገባ ድጋፍ ይሰጣል።

በመጨረሻ ላይም ለ7ኛ ክፍል የተዘጋጀው የአማርኛ ቋንቋ (የመጀመሪያ) መርሃት-ምህርት ተያይዟል። ይህ መርሃ ትምህርትም በየደረጃው በእያንዳንዱ ወሰነ ትምህርት ተማሪዎች ሊያዳብሯቸው ስለሚገቡ የቋንቋ ብቃቶች ያሳያል።

የማስተማር መርሆዎች

በእያንዳንዱ ምዕራፍ በሁሉም ክሂሎች (ማዳመጥ፣ መናገር፣ ማንበብና መጻፍ) እንዲሁም ቃላትና ሰዋስው የቀረቡት የትምህርት ይዘቶች የማንበብንና የመጻፍን ችሎታዎች በሚያዳብሩበት መልክ ተደራጅተዋል።

አዳምጦ/አንብቦ መረዳት የሚዳብረው በቅድመ ማዳመጥ/ማንበብ፣ በማዳመጥ/በማንበብ ሂደትና በድኅረ ማዳመጥ/ማንበብ ተግባራት ነው። ተማሪዎች ስለጽሑፉ (በቅድመ ማዳመጥ/ማንበብና በማዳመጥ/በማንበብ ሂደት ወቅት) እንዴት መገመት እንደሚችሉ፣ መረዳታቸውን በራሳቸው እንዴት መከታተል እንደሚችሉና ያዳመጡትን ወይም ያነበቡትን እንዴት መገምገም እንደሚችሉ መማር አለባቸው።

መናገርና መጻፍ በተገቢ ሁኔታ የራስን ሀሳብ መግለጽን ይመለከታል። ይኸውም ቋንቋውን በትክክል መጠቀምንና ሀሳብን ለሌላ አካል በንግግርም ሆነ በጽሑፍ በግልጽ ማስተላለፍን ይጨምራል። በመሆኑም የንግግርና የጽሑፍ ክሂል የሚዳብረው ተማሪዎች በተቻለ መጠን ራሳቸውን እንዲገልጹ በርካታ ልምምዶች ሲመቻቹላቸውና ወቅታዊ ግብረመልሶችም ሲያገኙ ነው።

የቃላት ዕውቀት፣ ቃላትን የመለየት/የመረዳትና ፍቻቸውን የመገንዘብ ችሎታ ነው። የቃላት ዕውቀት ውስንነት ያላባቸው ተማሪዎች የሚያነቡትንም ሆነ የሚያዳምጡትን ጽሁፍ መልእክት ለመረዳት ስለሚቸገሩ የቃላት እውቀት በጣም አስፈላጊ ነው። የቃላት ዕውቀት የሚዳብረው አዳዲስ ቃላትን ከነፍቻቸው በማስተማር፣ ተማሪዎች እነዚህን ቃላት በንግግርም ሆነ በጽሑፍ እንዲጠቀሙባቸው በማበረታታትና ከሚያነቡት ወይም ከሚያዳምጡት ጽሑፍ ውስጥ የቃላትን ፍቺ የሚያገኙበትን ብልሃት በማስተማር ነው።

ሰዋስው፡- በመርሃ ትምህርቱ ላይ ተመስርቶ ለደረጃው በተዘጋጀው የትምህርት ወሰንና ተለጣጥቆ መሠረት የተለያዩ ሰዋስዋዊ መዋቅሮችን በመማርና በትክክል በመጠቀም ላይ ያተኩራል፡፡ በአጠቃላይ ከላይ የዘረዘርናቸው የትምህርት ይዘቶች ማዕከል ያደረጉት በምዕራፉ የቀረቡትን የትምህርት ዓላማዎች ነው፡፡

ምዕራፍ አንድ (፩)

ተፈጥሮን ማድነቅ

(ክፍለ ጊዜ 9)

የምዕራፉ አጠቃላይ ዓላማዎች፡- ተማሪዎች ይህንን ምዕራፍ ከተማሩ በኋላ፣

- የሌሎችን ሀሳብ ያዳምጣሉ።
- ሰለተፈጥሮ ምንነት ይወያያሉ።
- ለክፍል ደረጃው የተዘጋጀውን ፅሁፍ ያነባሉ።
- የተፈጥሮን የተለያየ ገጽታ ያደንቃሉ።
- አንቀፅ ይመሰርታሉ።

የትምህርት ይዘቶች

- የሌሎችን ሀሳብ መስማት
- ተገቢ የቋንቋ አጠቃቀም
- የተለመዱና ያልተለመዱ ቃላት
- አንቀፅ መፃፍ
- ተዘውታሪ ቃላት
- የቋንቋ መሰረታዊ መዋቅር

ክፍል አንድ፡- ማዳመጥ

የትምህርቱ አቀራረብ

ቅድመ ማዳመጥ

ተግባር

- ✓ በቅድሚያ ለተማሪዎች ምዕራፉን ከተማሩ በኋላ የሚጠበቀውን አጥጋቢ የመማር ውጤት አንብበው እንዲረዱ ጊዜ ይስጧቸው።

- ✓ የሚጠበቁ ውጤቶችን የሚደግፉና ግልፅ ጥያቄዎች ካሏቸው እንዲጠይቁ በመገፋፋት ለትምህርቱ ያዘጋጇቸው።

- ✓ “ያመቻል” በሚሉት መንገድ ተማሪዎች ቡድን እንዲመሰርቱ አድርገው በቅድመ ማዳመጥ በቀረቡት ጥያቄዎች ላይ እንዲወያዩ ጊዜ ይስጧቸው።

- ✓ ከየቡድኖቹ በውይይት የደረሱበትን መደምደሚያ በመቀበል ያለውን የእውቀት ክፍተት ተመልክተው ለማዳመጥ እንዲዘጋጁ አጭር ገለፃ ያድርጉላቸው።

- ✓ መስማት የተሳናቸው ተማሪዎች በክፍል ውስጥ ካሉ የምንባቡን ቅጅ ይስጧቸው፤ ድጋፍም ያድርጉላቸው።

የማዳመጥ ሂደት

ተግባር

✓ ለማዳመጥ ትምህርት የቀረበውን ምንባብ ለተማሪዎች ያንብቡላቸው።

✓ የኮከብ ምልክት ያለበት ቦታ ላይ ሲደርሱ ቆም በማለት ጥያቄዎችን በመጠየቅ የተማሪዎችን ምላሽ ይቀበሉ፤ ከዚያም የቀረውን የምንባብ ክፍል ያንብቡላቸው።

✓ ተማሪዎቹ እየተከታተሉ መሆናቸውንም ያረጋግጡ።

አዳምጦ መረዳት

ተግባር አንድ

✓ የቀረቡትን ጥያቄዎች በእርሶ መሪነት በቃላቸው እንዲመልሱ ያድርጉ፤ በዚህ ጊዜ ሁሉም ተማሪዎች እኩል ተሳትፎ እንዲኖራቸው ያድርጉ።

ተግባር ሁለት

✓ ለቀረቡት ቃላትና ሀረጋት አውዳዊ ፍቺ እንዲሰጡ ያድርጉ። በዚህ ጊዜ ሁሉም ተማሪዎች እኩል ተሳትፎ እንዲኖራቸው ያድርጉ።

“አባይ”

አባይ ከዓለማችን ረጃጅም ወንዞች መካከል በግንባር ቀደምትነት ይጠቀሳል። 6696 ኪ. ሜትር እንደሚረዝም መረጃዎች ይጠቁማሉ። ወንዙ 2700 ሜትር ኪዩብ በሰከንድ ይፈሳል። አማዞን ወንዝን እንደ ምሳሌ ብናነሳ ከአባይ ወንዝ አንጻር 65 እጥፍ ያህል ይፈጥናል። አባይ 70 በመቶ የሀገሪቱን ወንዞች የውሃ ድርሻ ሲይዝ አጠቃላይ የውሃ ድርሻም ቢሆን 50 በመቶ የሚጠጋ ነው። ስለዚህ አባይ ለግብፅ እና ለሱዳን ዋና የውሃ ምንጭ እንደሆነው ሁሉ ለኢትዮጵያም ወሳኝ ወንዟ ነው።

የአባይ ተፋሰስ ሀገራት የሚባሉት አስር ሲሆኑ፣ እነሱም፡- ኢትዮጵያ፣ ብሩንዲ፣ ታንዛኒያ፣ ሩዋንዳ፣ ኮንጎ ዲሞክራቲክ ሪፐብሊክ፣ ኬንያ፣ ኡጋንዳ፣ ሱዳን፣ ግብፅ እና ደቡብ ሱዳን ናቸው። ኢትዮጵያ መጋቢት 24 ቀን 2003 ዓ.ም ላይ የመሰረት ድንጋዩን በመጣል የታላቁን ሕዳሴ ግድብ በመገንባት ላይ ትገኛለች። ግድቡ በቤንሻንጉል ጉምዝ ክልል በጉባ ወረዳ ይገኛል። ግድቡን ለመገንባት የሚያስፈልገው ገንዘብ 80 ቢሊዮን ብር እንደሆነ የታላቁ የኢትዮጵያ ህዳሴ ግድብ ተሳትፎ አስተባባሪ ብሔራዊ ምክር ቤት ፅህፈት ቤት መረጃ ያሳያል።

*ተማሪዎች እሰካሁን ከተነበበው ስለአባይ ወንዝ ምን አዲስ እውቀት አገኛችሁ? በቀጣዩስ ክፍል ምን አዲስ እውቀት የምታገኙ ይመስላችኋል?

የዋናው ግድብ ከፍታ 145 ሜትር ሲሆን፣ እርዝመቱ 1.8 ኪ.ሜትር ነው። የዋናው ግድብ ውፍረት የግድቡ ግርጌ ላይ 130 ሜትር ሲሆን፣ የግድቡ ጫፍ ወይም የላይኛው ክፍል 11 ሜትር ነው። ግድቡ የሚይዘው የውሃ መጠን 74 ቢሊዮን ኪዩቢክ ሜትር ሲሆን፣ ግድቡ የሚሸፍነው የቦታ ስፋት ደግሞ 1680 ስኩየር ኪ.ሜትር

ነው። የግድቡ ሀይል ማመንጫ ዩኒቶች 16 ናቸው። እያንዳንዱ ዩኒት የሚያመነጨው የሀይል መጠን ከ375 እስከ 400 ሜጋ ዋት ነው። ። በአጠቃላይ የህዳሴው ግድብ 6450 ሜጋ ዋት ሀይል ማመንጨት ይችላል።

ከግድቡ የሚገኘው ሀይል ለሀገር ውስጥ ፍጆታ ከመዋል ባለፈ የሚተርፈውንም ማለትም 2000 ሜጋ ዋት ያህሉን ለጎረቤት ሀገራት በመሸጥ በዓመት እስከ 580 ሚሊዮን ዶላር ማግኘት ይቻላል ተብሎ ተተንብይዋል። ባለፈው ዓመት የመጀመሪያው ዙር የግድቡ ሙሌት የተከናወነ ሲሆን በዚህም 4.9 ቢሊዮን ኪዩቢክ ሜትር ውሃ የመያዝ ውጥን ተሳክቷል። በዚህ ዓመትም ተጨማሪ 13.5 ቢሊዮን ኪዩቢክ ውሃ ለመያዝ ታቅዶ በስኬት ተጠናቋል። በአሁኑ ጊዜ የግድቡ ግንባታ 80 በመቶ የተጠናቀቀ ሲሆን ግድቡ ሙሉ በሙሉ ተጠናቆ ሀይል የማመንጨት ስራው ሲከናወን የሀገራችንን ልማት የሚያፋጥን ይሆናል።

ምንጭ፡- (ዝክረ ህዳሴ አዲስ አበባ፣2013 ዓ.ም ከገፅ 58-59)

ምዘና፡-

- ካዳመጡት ምንባብ ውስጥ ጥያቄ ይጠይቋቸው።
- ከምንባቡ ለወጡ ቃላት አውዳዊ ፍቺ መስጠታቸውን ያረጋግጡ።
- ተፈጥሮን በተመለከተ ጥያቄ በመጠየቅ ምን ያህል እንደተገነዘቡ ያረጋግጡ።

መርጃ መሳሪያ፡-

- መቅረፀ ድምፅ (እንደ አስፈላጊነቱ)

በናሙናነት የተመረጡ ጥያቄዎች መልስ

ተግባር አንድ፡-

“የአባይ ወንዝ እና የህዳሴው ግድብ” በሚል ርዕስ ባዳመጣችሁት ምንባብ መሰረት የሚከተሉትን የአድምጦ መረዳት ጥያቄዎች በቃል መልሱ።

1. መ
2. ሐ
3. ለ
4. ሀ
5. ለ

ተግባር ሁለት፡-

ካዳመጣችሁት ምንባብ ለወጡ የተሰመረባቸው ቃላትና ሀረጋት አውዳዊ ፍቺ ስጡ።

1. አበርክቶ
2. አጠቃቀም
3. እቅድ
4. ተገምቷል
5. የውሃ ማለፊያ
6. ቁመት
7. በመጀመሪያ

ክፍል ሁለት፡- መናገር

የትምህርቱ አቀራረብ

ማስታወሻ፤የንግግር መመሪያ

ንግግር በቃል ወይም በጽሁፍ ሊቀርብ የሚችልና ሀሳብ አፍልቀን ለሌሎች የምናስተላልፍበት ክሂል ሲሆን ከዝግጅት እስከ አቀራረብ ጥንቃቄን የሚፈልግ ነው።

ሀ. **የንግግር አዘገጃጀት**፡- ንግግር ለማድረግ ስንነሳ የሚከተሉት ነጥቦች ላይ ትኩረት ማድረግ አለብን።

-የአድማጭን እድሜ፣ ፆታና የእውቀት ደረጃ ማወቅ
-የርዕሱን ጥልቀት መወሰን
-መረጃ መሰብሰብ
-ከተሰበሰቡት መረጃዎች ለንግግሩ የሚያስፈልጉትን መለየት
-ንግግሩን በቅደም ተከተል ማደራጀት
-ፍሬ ሀሳቦችን በአዛዝ ከፋፍሎ ለማየት በሚያስችል መልኩ ማደራጀት

ለ. **የንግግር አቀራረብ**

- ርዕሱን ማስተዋወቅ
- የንግግሩን ዓላማ ባጭሩ መግለፅ
- የድምጽ ቃና፣ አወራረድና ፍጥነትን መወሰን
- የአካል እንቅስቃሴው አድማጭን የሚማርክ እንዲሆን መጣር
- የተደራሲያንን ስሜትና ፍላጎት መጠበቅ
- ተደራሲያንን በዓይን መቃኘት
- ለቃላት ምርጫ ልዩ ትኩረት መስጠት
- በመጨረሻ ከአድማጭ አስተያየት መቀበል የሚሉት ይጠቀሳሉ።

ተግባር አንድ

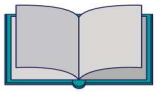
- ✓ ከላይ የቀረበውን ማስታወሻ ለተማሪዎቹ ግልፅ በሆነ መንገድ ያብራሩላቸው።
- ✓ የማዳመጥ ምንባቡን መሰረት አድርጎ የቀረበውን ትዕዛዝ በመከተል ተማሪዎች በቡድን እንዲወያዩ ያድርጓቸው።
- ✓ የቡድን ውይይቱን ከጨረሱ በኋላ ከቡድኑ አንድ ሰው በመምረጥ ንግግር ያቀርቡ ዘንድ ድጋፍ ያድርጉላቸው።

ተግባር ሁለት

- ✓ ወደ ተግባር ሁለት በመሻገር ትዛዙን መሰረት በማድረግ እርስ በርስ ግብረ መልስ እንዲሰጣጡ ያግዟቸው።

ምዘና፡-

- ▪ የተለመዱና ያልተለመዱ ቃላትን መለየት መቻላቸውን በጥያቄ ያረጋግጡ።

ክፍል ሶስት፡- ንባብ

የትምህርቱ አቀራረብ

ቅድመ ንባብ

ተግባር

- ✓ ተማሪዎች ወደ ንባብ ከመሄዳቸው በፊት የቅድመ ምንባብ ጥያቄዎችን ይጠይቋቸው፤ የተማሪዎችን ምላሽ ይቀበሏቸው።
- ✓ በክፍል ውስጥ አይነስውራን ተማሪዎች ካሉ ጥያቄዎችን ያንበቡላቸው

የንባብ ጊዜ

ተግባር

- ✓ ወደ ምንባቡ በማለፍ እስከ ንባብ ጊዜ ጥያቄ ያሉትን አንቀፆች በግላቸው እንዲያነቡ ተማሪዎችን ይዘሏቸው።
- ✓ አንቀፆቹ ከተነበቡ በኋላ የንባብ ጊዜ ጥያቄን በእርሶ መሪነት ተማሪዎችን ካሰሯቸው በኋላ ወደ ምንባቡ ተመልሰው የቀረውን የምንባብ ክፍል እንዲቀጥሉ ይዘሏቸው፤ ይከታተሏቸው።
- ✓ በክፍል ውስጥ አይነ ስውራን ተማሪዎች ካሉ ምንባቡ እንዲነበብላቸው ያድርጉ፤ ድጋፍም ይስጧቸው።

አንብቦ መረዳት

ተግባር አንድ

- ✓ ተማሪዎቹ ንባባቸውን እንዳጠናቀቁ ወደ አንብቦ መረዳት ጥያቄዎች በመሄድ ተግባር አንድ ላይ ለቀረቡት ጥያቄዎች በፅሁፍ ምላሽ እንዲሰጡ ያድርጉ።

ተግባር ሁለት

- ✓ ለቀረቡት ቃላት ተመሳሳይ ፍቺ እንዲሰጡ ያግዟቸው።

ተግባር ሶስት

- ✓ በቀረበው ትዕዛዝ መሰረት ተማሪዎች ከማንበባቸው በፊት መምህሩ መመሪያ ላይ ማስታወሻውን ይስጧቸው። በመቀጠልም ተራ በተራ በማስነሳት ድምፃቸው ከፍ አድርገው ምንባቡን በትክክል እንዲያነቡ ያድርጓቸው።

ማስታወሻ፣ጥሩ የንባብ ልምዶችን ማዳበር

ሰዎች ሃምሳ በመቶ ያህሉን እውቀት የሚገበዩት ከንባብ መሆኑ ይገመታል። ይህ ግምት ትክክለኛ ከሆነ ንባብ እውቀትን ለመቅሰሚያ አይነተኛ መሳሪያ ነው ማለት ይቻላል።

የተፃፈ ነገር ሲነበብ አንባቢው ቃላት የተደረደሩበትን መስመር ከግራ ወደ ቀኝ በዓይኖቹ ይቃኛል። ይህ የማንበብ ተግባር የሚከናወነው ዓይኖች በቃላት ላይ በሚያርፍበት ቅፅበት ነው። በሌላ በኩል የንባብ ፍጥነት ከአንባቢ አንባቢ ይለያያል። ስለሆነም በደቂቃ በርካታ ቃላትን የማንበብ ችሎታ ያለው ሰው የንባብ ፍጥነት የሌለውን ሰው ጊዜ በመቆጠብ ይበልጠዋል። በሚቆጥበው ጊዜም ጠቃሚ ተግባሮችን ማከናወን ይችላል።

ጥሩ አንባቢ የሚያነበውን ለመረዳትና ለማስተዋል ጥረት ያደርጋል። የሚከተሉት ነጥቦች የሚያነቡትን ነገር ለማስተዋል ከሚረዱት መካከል ይጠቀሳሉ።

1. የጽሁፉን ሀሳብ በጥልቀት ማየትና መገምገም፣
2. የበለጸገ የቃላት እውቀት፣
3. ሁለገብ የሆነ የሕይወት ልምድና ጠቅላላ እውቀት መገብየት፣

አንድን ጽሁፍ አንብቦ ፍሬ ነገሮችን ለመጨበጥ ደግሞ፦

1. በተወሰነ ጊዜ ውስጥ ብዙ ገፆችን በማንበብ መለማመድ፣
2. በንባብ ወቅት በዋና ዋና ሀሳቦች ላይ ትኩረት ማድረግ፣
3. ዓረፍተ ነገሮችን በሀረጎቻቸውና በሃሳብ ቅደም ተከተላቸው ከፋፍሎ ለማንበብ መሞከር፣
4. አዳዲስ ቃላትና ሀረጎችን ማጥናት፣
5. ንባብን ለማሻሻል የሚወጡ መመሪያ አዘል መጻህፍትን በማንበብ የንባብ ችሎታና ልምድን ማዳበር የሚሉት ናቸው።

ምዘና፡-

- በትዕዛዙ መሰረት አንቀጽ መጻፋቸውን ያረጋግጡ
- በቀረበው ፅሁፍ ውስጥ ሀይለ ቃሉን ለይተው እንዲያወጡ ያድርጉ

በናሙናነት የተመረጡ ጥያቄዎች መልስ
ተግባር ሁለት፡-
በ “ሀ” ስር ለቀረቡት ከምንባቡ የወጡ ቃላት በ “ለ” ስር ከቀረቡት ተመሳሳይ ፍቻቸው ጋር አዛምዱ።

1. ረ	4. ለ
2. ሀ	5. ሠ
3. ሰ	6. ሐ

ክፍል አራት፡- ጽሕፈት

የትምህርቱ አቀራረብ
ተግባር አንድ

- ✓ አንቀፅ የሚለውን ማስታወሻ ተማሪዎች በተናጥል እንዲያነቡ እና በጥንድ እንዲወያዩ ካደረጉ በኋላ ማስታወሻ እንዲወስዱ ያድርጉ።
- ✓ ቱሪዝም በሚል ርዕስ በቀረበው ቢጋር መሰረት ተማሪዎች ሁለት አንቀፅ እንዲጽፉ ያድርጓቸው።

ተግባር ሁለት

- ✓ ተማሪዎች በፃፉት አንቀፅ ዙሪያ ደብተራቸውን ተቀያይረው የእርስ በርስ ግምገማ እንዲያደርጉ ድጋፍ እና ክትትል ያድርጉላቸው።
- ✓ በመጨረሻም በቀረቡት አንቀፆች ላይ አጠቃላይ ግበረ -መልስ ይስጧቸው።

ምዘና፡-

- ▪ አንቀፁን በትክክል መፃፍ እና አለመፃፋቸውን ያረጋግጡ

ክፍል አምስት፡- ቃላት

የትምህርቱ አቀራረብ

ተግባር አንድ

- ✓ የቀረበውን ማስታወሻ በተናጥል እንዲያነቡ ያድርጉ
- ✓ ተማሪዎቹ መረዳታቸውን ካረጋገጡ በኋላ በቀረቡት ዐረፍተ ነገሮች ውስጥ የገቡትን ተዘውታሪ ያልሆኑትን ቃላትን በማውጣት እንዲፅፉ ያድርጓቸው።

ተግባር ሁለት

- ✓ ተዘውታሪ ያልሆኑ ቃላትን በመጠቀም ዐረፍተ ነገሮችን እንዲመሰርቱ ያድርጓቸው።

ምዘና፡-

- ▪ ተዘውታሪ እና ተዘውታሪ ያልሆኑ ቃላትን መለየታቸውን ያረጋግጡ

መርጃ መሳሪያ፡-

- ተዘውታሪ እና ተዘውታሪ ያልሆኑ ቃላትን የሚያሳይ ሰንጠረዥ ያዘጋጁ

በናሙናነት የተመረጡ ጥያቄዎች መልስ

ተግባር አንድ፡-

ከዚህ በታች በቀረቡት ዓረፍተ ነገሮች ውስጥ የሚገኙትን ተዘውታሪ ያልሆኑ ቃላትን በመለየት ፃፉ።

1. ሙግት
2. ዋዜማ
3. ሰርክ
4. አዘቦት እና የውሃ ሽታ
5. አጎናት
6. ጥቁር እንግዳ

ክፍል ስድስት፡- ሰዋስው

የትምህርቱ አቀራረብ

ተግባር አንድ

- ✓ ከመምህሩ መምሪያ ላይ ባለው ማስታወሻ መሰረት ለተማሪዎች ማብራሪያ ይስጧቸው።
- ✓ የቀረቡትን ዐረፍተ ነገሮች ነጠላ እና ውስብስብ በማለት እንዲለዩ ያድርጓቸው።

ተግባር ሁለት፡-

- ✓ ተማሪዎቹ በራሳቸው ነጠላ እና ውስብስብ ዐረፍተ ነገሮችን እንዲመሰርቱ የቤት ስራ ይስጧቸው።

ማስታወሻ፤ዓረፍተ ነገር

ዓረፍተ ነገሮች ከመዋቅር (ከቅርፅ) አንጻር ነጠላ እና ውስብስብ ተብለው በሁለት ይከፈላሉ። እነሱም፡-

ሀ. ነጠላ ዓረፍተ ነገር፡- ነጠላ ዓለፍተ ነገር የሚባለው በውስጡ አንድ ግስ ብቻ የያዘ የዓረፍተ ነገር አይነት ነው።

ምሳሌ፡- ለምለም ጎበዝ ተማሪ ናት።

ለ. ውስብስብ ዓረፍተ ነገር፡ ወስብስብ ዓረፍተ ነገር የሚባለው በውስጡ ሁለት እና ከዚያ በላይ ግሶችን የያዘ የዓረፍተ ነገር አይነት ነው።

ምሳሌ፡- አሉላ አባቱ ስለመጣ ደስ አለው።

ምዘና፡-

- ▪ ስለ ነጠላ እና ውስብስብ ዓረፍተ ነገር ልዩነት ይጠይቋቸው

በናሙናነት የተመረጡ ጥያቄዎች መልስ

ተግባር አንድ፡-

መምህራችሁ በሰጧችሁ ማስታወሻ መሰረት ከታች የቀረቡትን ዓረፍተ ነገሮች ነጠላ እና ውስብስብ በማለት ለዩ።

1. ነጠላ
2. ውስብስብ
3. ነጠላ
4. ውስብስብ
5. ነጠላ

ምዕራፍ ሁለት (፪)

የቤተሰብ እቅድ

(ክፍለ ጊዜ 9)

የምዕራፉ አጠቃላይ ዓላማዎች፡- ተማሪዎች ይህንን ምዕራፍ ከተማሩ በኋላ፣

- በጥሞና ያዳምጣሉ፡፡
- በቤተሰብ እቅድ ምንነት ላይ ይወያያሉ፡፡
- ቀላል ሁነቶችን ይተርካሉ፡፡
- የቤተሰብ እቅድን መሰረት አድርገው በሚሰጡ አስተያየቶች ላይ ይከራከራሉ፡፡
- ስዕሎችን ያብራራሉ፡፡

የትምህርት ይዘቶች

- በአትኩሮት ማዳመጥ
- ሁነቶችን መተረክ
- አንብቦ መግለፅ
- ኢ-መደበኛ ጽሁፍ
- የአዳዲስ ቃላት ፍቺ
- የአሁን ጊዜ

ክፍል አንድ፡- ማዳመጥ

የትምህርቱ አቀራረብ

ቅድመ ማዳመጥ

ተግባር

- ✓ ለተማሪዎች ምዕራፉን ከተማሩ በኋላ የሚጠበቀውን አጥጋቢ የመማር ውጤት አንብበው እንዲረዱ ጊዜ ይስጧቸው።
- ✓ የሚጠበቁ ውጤቶችን የሚደግፉና ግልጽ ያልሆኑ ጥያቄዎች ካሏቸው እንዲጠይቁ በመገፋፋት ለትምህርቱ ያዘጋጇቸው።
- ✓ "ያመቻል" በሚሉት መንገድ ተማሪዎች ቡድን እንዲመሰርቱ አድርገው በቅድመ ማዳመጥ በቀረቡት ሶስት ጥያቄዎች ላይ እንዲወያዩ ጊዜ ይስጧቸው፤ ምላሻቸውንም ይቀበሏቸው።
- ✓ ከየቡድኖቹ በውይይት የደረሱበትን መደምደሚያ በመቀበል ያለውን የእውቀት ክፍተት ተመልክተው ለማዳመጥ እንዲዘጋጁ አጭር ገለፃ ይስጧቸው።
- ✓ መስማት የተሳናቸው ተማሪዎች ካሉ የምንባቡን ቅጅ ይሰጧቸው።

የማዳመጥ ጊዜ

ተግባር አንድ

- ✓ ለማዳመጥ ትምህርት የቀረበውን ምንባብ ለተማሪዎች ያንብቡላቸው። የኮከብ ምልክት ያለበት ቦታ ላይ ሲደርሱ ቆም በማለት ጥያቄዎችን በመጠየቅ የተማሪዎችን ምላሽ ይቀበሉ። ከዚያም የቀረውን የምንባብ ክፍል ያንብቡላቸው።
- ✓ በክፍል ውስጥ የመስማት ችግር ያለባቸው ተማሪዎች ካሉ የምንባቡን ቅጂ እንዲያነቡ ያድርጉ፤ እገዛም ይስጧቸው።

- ✓ ማዳመጡ እንዳለቀ ለቀረቡት ጥያቄዎች በእርሶ መሪነት በቃላቸው እንዲሰሩ ያድርጓቸው። በዚህ ጊዜ ሁሉም ተማሪዎች እኩል ተሳትፎ እንዲኖራቸው ያድርጉ።

ተግባር ሁለት

- ✓ በሳጥኑ ውስጥ የቀረቡትን ቁልፍ ቃላት እና ሀረጋት በቀረቡት ያልተሟሉ ዓረፍተ ነገሮች ውስጥ በተገቢ ቦታቸው እንዲያስገቡ ያድርጓቸው።

“ልጅ በእድሉ ያድጋል”

የጥሩ ጓደኝነት ተምሳሌት መሆናቸውን ሁሉም ሰው ሸንጡን ገትሮ ይከራከርላቸዋል። ህብስት እና ዘምዘም ከልጅነታቸው ጀምሮ አብረው ጭቃ አቡክተው፣ አፈር ፈጭተው ያደጉ ባልንጀሮች ናቸው። ሁለቱም ከአፀደ ህፃናት ጀምሮ እስከ ከፍተኛ የትምህርት ደረጃ የተማሩት አብረው ነው። በትምህርታቸውም ታታሪና ጠንካራ ተማሪዎች ነበሩ።

ህብስት ወደ ስራው ዓለም የተቀላቀለችው ወዲያው የከፍተኛ ደረጃ ትምህርቷን እንደጨረሰች ነበር። ለአንድ ዓመት ያህል እንደሰራች በአጋጣሚ ከተዋወቀችው ከተፈራ ፍርድ አወቅ ጋር ሶስት ጉልቻ መስርተው አብረው መኖር ጀመሩ። የትዳር አጋሯ ልጅ በእድሉ ያድጋል የሚል የተዛባ አመለካከት በመያዙ የስነ-ተዋልዶ አገልግሎት ባለመጠቀማቸው በአስራ ሁለት ዓመት ውስጥ በአናት በአናቱ አራት ሴት እና ሁለት ወንድ ልጆችን ወለዱ። ነገር ግን የባል እና የሚስት የወር ገቢ ልጆችን ለማስተማር ይቅርና የእለት ጉሮሯቸውን ለመድፈን እንኳን የማይችሉበት ደረጃ ደረሱ። በዚህም ምክንያት ቤተሰቡ ሰላም አጣ። ነጋ ጠባ ፀብ እና ጭቅጭቅ የዚህ ቤተሰብ መገለጫ ሆነ። ተፈራም ዶሮ ሳይጮህ ከቤት እንደወጣ እኩለ ሌሊት ላይ ጥንብዝ

ብሎ ሰክሮ ወደ ቤቱ ይመለሳል። በስካር መንፈስም ቤተሰቡን እና ጎረቤቶቹን ሰላም ሲነሳ ያድራል።

የሁለቱም ቤተሰቦች እና ጎረቤቶች በቤቱ ውስጥ ሰላም ለማውረድ በተደጋጋሚ ቢያሸማግሏቸውም ሰላም ሊወርድ አልቻለም። ይባስ ብሎ ተፈራ ህብስትን ምክንያት እየፈለገ ይደበድባት ጀመር። ልጆቹም የሚላስ የሚቀመስ ከቤት ሲጠፋ፣ ትምህርታቸውን አቋርጠው ጎዳና ለመውጣት ተገደዱ። በመጨረሻም በእቅድ ያልተመራው የሕብስት እና የተፈራ ትዳር በአሳዛኝ ሁኔታ ፈረሰ።

* እስካሁን ካዳመጣችሁት የነህብስት ታሪክ ምን ቁም ነገር አገኛችሁ? ስለ ዘምዘም ታሪክስ ምን ትገምታላችሁ?

ዘምዘም ግን የከፍተኛ ትምህርቷን እንዳጠናቀቀች ወዲያውኑ ወደ ስራ ዓለም በመግባት የራሷን እና የወላጆቿን ህይወት ለማሻሻል ደፋ ቀና ማለት ጀመረች። ከአምስት ዓመት በኋላ ከምትወደው እና ባህሪውን በቅርበት ከምታውቀው የስራ ባልደረባዋ የሱፍ አህመድ ጋር በትዳር ተጣመሩ። ከባለቤቷ ጋር በመመካከር በአካባቢያቸው ወደሚገኝ የጤና ተቋም በመሄድ፣ የስነ-ተዋልዶ አገልግሎት በመውሰድ እና በእቅድ በመመራት የበኩር ልጇን ኑረዲንን ተገላገለች። ከሶስት ዓመት በኋላም ሴት ልጅ በሰላም ተገላገለች።

ነገር ግን ኑረዲን የጤና ችግር አጋጠመው። ይህ ችግር ኑረዲንን እንደፈለገ በእግሩ እንዳይሄድ ቢያደርገውም ቤተሰቦቹ ተስፋ ሳይቆርጡ፣ ተገቢውን ድጋፍ እና እንክብካቤ ያደርጉለት እና ትምህርቱን ያስተምሩት ጀመር። ምክንያቱም በቤተሰብ እቅድ በመጠቀማቸው ችግሩን በመቋቋም ሁለቱ ጥንዶች ልጆቻቸውን በጥሩ ትምህርት ቤት እያስተማሩ፣ በፍቅር እና በእንክብካቤ በማሳደግ ለቁም ነገር አበቁ።

አማርኛ ፯

የህብስትን እና የዘምዘምን የህይወት መንገድ መለያየት ያስተዋሉ የድሮ የትምህርት ቤት ጓደኞቻቸው “ልጅ በእድሉ ያድጋል” ። የሚለውን ብሂል መነጋገሪያ አድርገውታል።

ምዘና፡-

- ካዳመጡት ምንባብ ውስጥ ጥያቄ ይጠይቋቸው
- ስለ ቤተሰብ ምጣኔ ጠቀሜታ ጥያቄ ይጠይቋቸው

መርጃ መሳሪያ፡-

- መቅረፀ ድምፅ (እንደ አስፈላጊነቱ)
- ስለ ቤተሰብ ምጣኔ የሚያሳዩ ስዕሎች (ቻርቶች)

በናሙናነት የተመረጡ ጥያቄዎች መልስ

ተግባር ሁለት፡-

ከታች በሳጥኑ ውስጥ የቀረቡትን ቁልፍ ቃላት እና ሀረጋት ከታች በቀረቡት ያልተሟሉ ዐረፍተ ነገሮች ውስጥ በተገቢው ቦታቸው አስገቡ።

1. የበኩር
2. ደፋ ቀና
3. ዶሮ ሳይጮህ
4. ባልደረባ
5. ባልንጀራ

ክፍል ሁለት፡- መናገር

የትምህርቱ አቀራረብ

ተግባር

- ✓ የቀረበውን ቢጋር መሰረት በማድረግ የሁነቶችን ቅደም ተከተል በመጠበቅ በየተራ ንግግር እንዲያደርጉ ያግዟቸው፤ ግብረ መልስም ይስጧቸው።
- ✓ የቤተሰብ ምጣኔን በተመለከተ “ልጅ በእድሉ ያድጋል” የሚለውን ሀሳብ በመደገፍ ወይም በመቃወም ተማሪዎቹ በቡድን ክርክር እንዲያደርጉ ያግዟቸው። ለክርክር የሚያግዝ ማስታወሻ ይስጧቸው።

ማስታወሻ

ክርክር

ክርክር ሁለት ሰዎች ወይም ሁለት ቡድኖች ዳኞችን በመሰየም የሚያደርጉት ስርዓት ያለው ሙግት ነው።

1. የክርክር ዝግጅት፡- በክርክር ዝግጅት ወቅት የሚከተሉትን ነጥቦች መመልከት ያስፈልጋል።
   - ርዕሱን በሚመለከት ከተለያዩ ምንጮች መረጃ መሰብሰብ። ምሳሌ፡- ከባለሙያዎችና ከልዩ ልዩ ጽሁፎች
   - ከተገኘውና ከተነበበው መረጃ ውስጥ ለክርክር ጠቃሚ የሆኑ ሀሳቦችን በቅደም ተከተል ማስቀመጥ
   - ክርክሩ ለአድማጭ ከመቅረቡ በፊት ከጓደኛ ወይም ከቤተሰብ አባላት ፊት ልምምድ ማድረግ
   - ለክርክር ከመቅረብ በፊት ስብዕናን ማሟላት። ምሳሌ፡- ንጽህናና አለባበስን ማስተካከል

2. **የክርክር አቀራረብ፡-** በክርክር አቀራረብ ወቅት የሚከተሉትን ነጥቦች መመልከት ያስፈልጋል፡፡

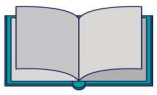
- የመከራከሪያ ርዕስን ለአድማጭ ማስተዋወቅ
- ፍሬ ሀሳቦችን በቅደም ተከተል ማቅረብ
- ረጋ ባለ መንፈስ በልበ ሙሉነት ማቅረብ
- ክርክሩ በሚቀርብበት ጊዜ ተገቢ ያልሆነ እንቅስቃሴ አለማድረግ
- ከተቃራኒ ቡድን የሚሰጡ ሀሳብን በትክክል ማዳመጥ፣ ማስታወሻ መያዝና የተቀውሞ ሀሳብ ማዘጋጀት
- ሀሳብ እያነበቡ አለማቅረብ
- የአድማጭን ችሎታ አቅምን ያገናዘበ ሀሳብን ማቅረብ
- ለክርክሩ የተሰጠውን ጊዜ ማክበር
- ከርዕሱ ውጭ የሆነ ሀሳብ አለማቅረብ
- አድማጭን ማመስገን የሚሉት ይጠቀሳሉ፡፡

ምዘና፡-

- የሁነቶችን ቅደም ተከተል ጠብቀው ንግግር ማድረጋቸውን ያረጋግጡ
- ክርክሩን በአግባቡ ማከናወናቸውን ይገምግሙ

መርጃ መሳሪያ፡-

- የሁነቶችን ቅደም ተከተል የሚያሳይ የቢጋር ሰንጠረዥ

ክፍል ሶስት፡- ንባብ

የትምህርቱ አቀራረብ

ቅድመ ንባብ

ተግባር

- ✓ ተማሪዎች ወደ ማንበብ ሂደት ከመሄዳቸው በፊት የቅድመ ምንባብ ጥያቄዎችን ይጠይቋቸው፤ የተማሪዎችንም ምላሽ ይቀበሏቸው።።

የንባብ ጊዜ

ተግባር

- ✓ ወደ ምንባቡ በማለፍ እስከ ንባብ ጊዜ ጥያቄ ያሉትን አንቀፆች በሆላሳስ ተማሪዎች እንዲያነቡ ያድርጉ፤
- ✓ የንባብ ጊዜ ጥያቄዎችን በእርሶ መሪነት ተማሪዎችን ካሰሯቸው በኋላ ወደ ምንባቡ ተመልሰው የቀረውን የምንባብ ክፍል በየግላቸው እንዲያነቡ ይዘሏቸው፤ ይከታተሏቸው።።
- ✓ አይነ ስውራን ተማሪዎች በክፍል ውስጥ ካሉ ምንባቡ እሰዲነበብላቸው ያድርጉ።።

አንብቦ መረዳት

ተግባር አንድ

- ✓ ተማሪዎቹ ንባባቸውን እንዳጠናቀቁ ወደ አንብቦ መረዳት ጥያቄዎች በመሄድ ለቀረቡት ጥያቄዎች በቃል ምላሽ እንዲሰጡ ያድርጉ።

ተግባር ሁለት

- ✓ ለቀረቡት ቃላት ተመሳሳይ ፍቺ እንዲሰጡ ያግዟቸው።

ተግባር ሶስት

- ✓ በቀረበው ትዕዛዝ መሰረት ተማሪዎችን ተራ በተራ በማስነሳት ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ምንባቡን እንዲያነቡ ያድርጓቸው፡ ፡

ተግባር አራት

- ✓ የቀረበውን ምስል በመመልከት ተማሪዎቹ የተረዱትን መልእክት በሁለት አንቀፅ እንዲፅፉ ያድርጓቸው።
- ✓ በክፍል ውስጥ አይነ ስውራን ተማሪዎች ካሉ ስለሳለሆ ገለፃ ያርጉላቸው።

ምዘና፡-

- ▪ ምንባቡን በተገቢው መንገድ ማንበባቸውን ይከታተሉ
- ▪ የቀረበውን ምስል መሰረት አድርገው ሁለት አንቀፅ መጻፋቸውን ይመልከቱ።

በናሙናነት የተመረጡ ጥያቄዎች መልስ

ተግባር ሁለት፡-

በ “ሀ” ስር ለቀረቡት ከምንባቡ የወጡ ቃላት በምንባቡ አውድ መሰረት በ “ለ” ስር ከቀረቡት ተመሳሳይ ፍቻቸው ጋር አዛምዱ።

1. ሰ
2. ሀ
3. ሐ
4. ሸ
5. ለ
6. መ
7. ረ

ክፍል አራት፡- ጽሕፈት

የትምህርቱ አቀራረብ

ተግባር አንድ

- ✓ ስለ መደበኛ እና ኢ መደበኛ ፅሁፍ የቀረበውን ማስታወሻ ተማሪዎች በተናጥል እንዲያነቡ እና በጥንድ እንዲወያዩ ካደረጉ በኋላ ማስታወሻ እንዲወስዱ ያድርጉ።

ተግባር ሁለት

- ✓ በተግባር አንድ የቀረበውን ትዕዛዝ መሰረት በማድረግ ባለ ሶስት አንቀፅ ኢ-መደበኛ ፅሁፍ እንዲፅፉ እና ከጓደኞቻቸው ጋር እንዲተራረሙ ያድርጉ፤ በድጋፍ እና ክትትልም ያግዟቸው።

ምዘና፡-

- ▪ ባለ ሶስት አንቀፅ ኢ-መደበኛ ጽሁፍ መፃፋቸውን ያረጋግጡ

መርጃ መሳሪያ፡-

- የኢ-መደበኛ ፅሁፍ ሞዴል አንቀፅ

ክፍል አምስት፡- ቃላት

የትምህርቱ አቀራረብ

ተግባር

✓ ከቀረበው አንቀፅ ውስጥ ለወጡ አዳዲስ ቃላት አውዳዊ ፍቺ እንዲሰጡ ያድርጓቸው።

ምዘና፡-

- ለቀረቡት አዳዲስ ቃላት አውዳዊ ፍቺ መስጠታቸውን ያረጋግጡ።

መርጃ መሳሪያ፡-

- የአዳዲስ ቃላትን ፍቺ የሚያሳይ ሰንጠረዥ

በናሙናነት የተመረጡ ጥያቄዎች መልስ

ቀጥሎ የቀረበውን አንቀጽ በማንበብ ከምንባቡ ለወጡ አዳዲስ ቃላት አውዳዊ ፍቺ ስጡ።

1. ውጤታማነት
2. የሌለው
3. ቆይቶ
4. የተሻለ ቦታ
5. አጋጣሚ

ክፍል ስድስት፡- ሰዋስው

የትምህርቱ አቀራረብ

ተግባር አንድ

- ✓ በቀረበው ማስታወሻ መሰረት ተማሪዎች እንዲወያዩ ካደረጉ በኋላ ግብረ መልስ ይስጧቸው።
- ✓ የቀረቡትን ዓረፍተ ነገሮች የአሁን ጊዜ መሆንናቸውና አለመሆናቸውን እንዲለዩ ያድርጉ።

ተግባር ሁለት

- ✓ አምስት የአሁን ጊዜን የሚያመለክቱ ዐረፍተ ነገሮች እንዲመሰርቱ ያድርጓቸው።

ምዘና፡-

- ▪ የአሁን ጊዜን የሚያሳይ ዐረፍተ ነገር መመስረታቸውን ይመልከቱ

በናሙናነት የተመረጡ ጥያቄዎች መልስ

ተግባር አንድ፡-

ከታች የቀረቡትን ዓረፍተ ነገሮች የአሁን ጊዜ ከሆኑ አዎ ካልሆኑ አይደለም በማለት መልሱ።

1. አይደለም
2. አይደለም
3. አዎ
4. አይደለም
5. አይደለም
6. አዎ

ምዕራፍ ሶስት (፫)

በጎ ፍቃደኝነት

(ክፍለ ጊዜ 9)

የምዕራፉ አጠቃላይ ዓላማዎች፡- ተማሪዎች ይህንን ምዕራፍ ከተማሩ በኋላ፣

- ያዳመጡትን ያንፀባርቃሉ፡፡
- ስለበጎ ፍቃደኝነት ፅንሰ ሀሳብ ይገልፃሉ፡፡
- የፅሁፉን ዋና ሀሳብ መልሰው ይገልፃሉ፡፡
- በጎ ፍቃደኞች በምን በምን ዙሪያ እንደተሰማሩ ይለያሉ፡፡
- ከፅሁፍ ውስጥ ተዘውታሪ ቃላትን ያወጣሉ፡፡

የትምህርት ይዘቶች

- ማዳመጥ እና ማንፀባረቅ
- ከጓደኛ ጋር ምልልስ ማድረግ
- አዳምጦ ዋናውን መልዕክት መናገር
- አሳማኝ ፅሁፍ
- ድርብ ቃላት
- ነጠላና ብዙ ቁጥር

ክፍል አንድ፡- ማዳመጥ

ማስታወሻ፤

የማዳመጥ መመሪያ

ማዳመጥ የሚከናወነው በንቃት በመሆኑ ንቃትን ከማይጠይቀው ከመስማት እጅግ ይለያል። በማዳመጥ ሂደት ውስጥ ሁልጊዜም መረዳትና ማገናዘብ ይኖራል።

የጥሩ አድማጭ መገለጫ ባህሪያት፡ ማዳመጥ የሰው ልጅ ተግባቦታዊ ሂደት መሰረት ነው። ከመነማገር፣ ከመጻፍና ከማንበብ በበለጠ ብዙ ጊዜ የምናጠፋው በማዳመጥ ነው። የማዳመጥን ችሎታ ለማሳደግና ለማዳበርም ከዚህ ቀጥለው በቀረቡት ነገሮች ላይ መመስረት አስፈላጊ ነው።

1. ንቁ ተሳታፊ መሆን፡- በማዳመጥ ወቅት ሁሉ መሳተፍ አስፈላጊ ነው። አስተያየት መስጠት ወይም ጥያቄ መጠየቅ ተገቢ ነው።
2. ማስታወሻ መያዝ፡- ዋና ዋና ነጥቦችን በማስታወሻ ላይ መዝግቦ መያዝ የማዳመጥን ችሎታ ያሣድጋል።
3. ትኩረት ማድረግ፡- ትኩረታችንን ሙሉ በሙሉ በሚደመጠው ነገር ላይ ማድረግ ተገቢ ነው።
4. ከስሜታዊነት ነፃ መሆን፡- ስሜታዊ የሆነ ሰው የማያምንበት ወይም የማይመስለው ነገር በተነገረ ቁጥር ብስጭትን ትቶ ራስን ተቆጣጥሮ መከታተል አስፈላጊ ነው።
5. ትኩረትን የሚበትኑ ነገሮችን ማስወገድ፡- ለማዳመጥ ስንጀምር ትኩረታችንን ሊበትኑ የሚችሉ ነገሮችን ለማስወገድ ጥረት ማድረግ ይኖርብናል።
6. ትክክለኛ የመቀመጫ ቦታ መምረጥ፦ ፀጥታ ያለበት እና ምቹ ቦታ መምረጥ

7. የሌሎችን ሀሳብ ማክበር፡- እያንዳንዱ ሰው የራሱ እምነትና አመለካከት ስላለው የሰዎችን አመለካከት ማክበር ይኖርብናል፡ ፡በሀሳቡ ላይ ልዩነት ካለን ደግሞ በአግባቡ ጥያቄ መጠየቅ ተገቢ ነው፡፡

የትምህርቱ አቀራረብ

ቅድመ ማዳመጥ

ተግባር

- ✓ በቅድሚያ ለተማሪዎች ምዕራፉን ከተማሩ በኋላ የሚጠበቀውን አጥጋቢ የመማር ውጤት አንብበው እንዲረዱ ጊዜ ይስጧቸው፡፡
- ✓ የሚጠበቁ ውጤቶችን የሚደግፉ ጥያቄዎች ካሏቸው እንዲጠይቁ በመገፋፋት ለትምህርቱ ያዘጋጇቸው፡፡
- ✓ ከላይ የቀረበውን የማዳመጥ መመሪያ ለተማሪዎቹ በሚመች መልኩ ገለፃ ያድርጉላቸው፡፡
- ✓ ያመቻል በሚሉት መንገድ ተማሪዎች ቡድን እንዲመሰርቱ አድርገው በቅድመ ማዳመጥ በቀረቡት ጥያቄዎች ላይ እንዲወያዩ ጊዜ ይስጧቸው፡፡
- ✓ ከየቡድኖቹ በውይይት የደረሱበትን መደምደሚያ በመቀበል ያለውን የእውቀት ክፍተት ተመልክተው ለማዳመጥ እንዲዘጋጁ አጭር ገለፃ ይስጧቸው፡፡
- ✓ በክፍል ውስጥ የመስማት ችግር ያለባቸው ተማሪዎች ካሉ የምንባቡን ቅጂ እንዲያነቡ ያድርጉ፤ እገዛም ይስጧቸው፡፡

የማዳመጥ ሂደት

ተግባር

✓ ለማዳመጥ ትምህርት የቀረበውን ምንባብ ለተማሪዎች ያንብቡላቸው። የኮከብ ምልክት ያለበት ቦታ ላይ ሲደርሱ ቆም በማለት ጥያቄዎችን በመጠየቅ የተማሪዎችን ምላሽ ይቀበሉ። ከዚያም የቀረውን የምንባብ ክፍል ያንብቡላቸው።

አዳምጦ መረዳት

ተግባር አንድ

✓ "የበጎ ፍቃደኝነት ተምሳሌት" በሚል ርዕስ ባዳመጡት ምንባብ መሰረት የአድምጦ መረዳት ጥያቄዎችን በቃል እንዲመልሱ ያድርጉ።

ተግባር ሁለት

✓ የቀረበውን የአዛምድ ጥያቄዎች እንዲሰሩ ያድርጉ። በሚሰሩበት ጊዜም ማስተካከያ ይስጡ።

"የበጎ ፍቃደኝነት ተምሳሌት"

የተወለዱት ጥር 9 ቀን 1951 ዓ.ም በአዲስ አበባ ነው። አባታቸው ትጉህ ሰራተኛ ነበሩ። ልጅነታቸውን በእረኝነት ያሳለፉት አባታቸው እውቅ የወንዶች ሙሉ ልብስ ሰፊ ነበሩ። ገጠር የተወለዱት እናቷ የዘጠኝ ዓመት አፍላ ልጅ እያሉ ነበር የተዳሩት። እናት አባታቸው የትምህት ቤቱን ደጃፍ አልረገጡም። ነገር ግን እጅግ አስተዋዮች ነበሩ።

ዘሚ የኑስ በ1969 ዓ.ም ወደ ጣሊያን ሀገር ተጓዙ። ጣሊያን ውስጥ ትምህርት እየተማሩ ጎን ለጎንም በጣሊያን ማዕከላዊ የስደተኞች

ሰፈር ውስጥ ተቀጥረው መስራት ጀመሩ። በመቀጠልም በ1973 ዓ.ም ወደ ኢትዮጵያ ተመልሰው ጥቂት ከቆዩ በኋላ ወደ አሜሪካን ሀገር ተጓዙ። እዛው እያሉ በመዋቢያ ንጥረ-ነገሮች እና አጠቃቀማቸው ዙሪያ ስልጠና ከወሰዱ በኋላ በፊልም ማዕከልነቷ በምትታወቀው ሆሊውድ እና በቤቨርሊ ሂልስ በቆዳ እና ፀጉር እንክብካቤ ላይ በማተኮር በሞያቸው ይሰሩ ጀመር።

በራሳቸው በገቡት ቃል ኪዳን መሰረት በ1983 ዓ.ም ለእረፍት ወደ ሀገራቸው ተመለሱ። በስራ አጥነት ተስፋ የቆረጡ ብዙ ወጣቶችን ሲመለከቱ ልባቸው በሀዘን ተሰበረ። በዚህም ሁኔታ ወደ ሀገራቸው ጠቅልለው በመምጣት ወጣቶች እና ህፃናት ላይ በማተኮር ለሚወዷት ሀገራቸው የድርሻቸውን ለመወጣት ወሰኑ። የስራ እድል ለመፍጠር እና የሙያ ክህሎታቸውን ለወገናቸው ለማካፈል በማሰብ ፍቃድ የተሰጠውን የመጀመሪያውን የውበት ትምህርት ቤት አቋቋሙ። በዚህም ተቋም ከስድስት ሺህ በላይ ወጣት ሴቶች እና ወንዶችን አሰልጥነው አስመረቁ። በዚህ መሀል ግን የሕይወታቸውን አቅጣጫ የሚቀይር አጋጣሚ ተከሰተ። ትንሹ ልጃቸው የኦቲዝም ችግር እንዳለበት በባለሙያ ተነግሯቸው ከባድ ፈተና ውስጥ ገቡ።

* እስካሁን ካዳመጣችሁት ታሪክ ምን ቁም ነገር አገኛችሁ? በቀጣዩ የታሪክ ክፍልስ ምን የሚከሰት ይመስላችኋል?

ልጃቸውን የተለያዩ ትምህርት ቤቶች ቢያስገቡም ሁሉም ትምህርት ቤቶች "የተለየ ባህሪ አለው" በማለት ከትምህርት ገበታው አሰናበቱት፡ ፡ ከዚህ በኋላ እርሳቸው ይህን በመገንዘብ የኦቲዝም ችግር ያለባቸው ልጆች ያሏቸው ወላጆች የሚጋፈጧቸውን ፈተናዎች በቅጡ ተገነዘቡ፡ ፡ ኦቲዝም የጤና ችግር ሳይሆን እንደ እርግማን እየተቆጠረ በርካታ ህፃናት አንዳች ነገር ተጠናውቷቸዋል እየተባሉ በሰንሰለት ታስረው ጨለማ ውስጥ እንደሚወረወሩ ያስተውሉ ነበር። አንዳንዶቹ ቤተሰቦቻቸው ሳይቀር ያገሏቸዋል።

አማርኛ ፯

በኢትዮጵያ በኦቲዝም የሚቸገሩ ልጆችን የማስተናገድ አቅም ያለው ትምህርት ቤት ፈልገው ሲያጡ አገራቸው ላይ ሆነው ማህበረሰቡን ስለኦቲዝም ማስተማር የሕይወት ዓላማቸው አድርገው ተነሱ። ልጃቸውን እና ተመሳሳይ የጤና እክል ያለባቸውን ህፃናት ለመርዳት እና የእናቶችን ሸክም ለመጋራት በቁርጠኝነት ተነሱ። በ1994 ዓ.ም ጆይ የኦቲዝም ማዕከልን መሰረቱ። ማዕከሉም የኦቲዝም ችግር ያለባቸውን ህፃናት ተቀብሎ የሚያስተናግድ የመጀመሪያው የኦቲዝም ማዕከል ሆነ። በማዕከሉ የዚህ ችግር ያለባቸው ህፃናት በቀላሉ እንዲናገሩ እና እንዲፅፉ የሚያግዝ አቡጊዳ ፎኔቲክስ በሚል የፈጠሩት አዲስ የቋንቋ ትምህርት ጥሩ ውጤት አስገኝቶላቸዋል።

በአሁኑ ጊዜም የኦቲዝም ችግር ያለባቸው በርካታ ህፃናትን ማዕከሉ እያገለገለ ይገኛል። ወይዘሮ ዘሚ የኑስ ለልጆች ጊዜያችሁን በአግባቡ ተጠቀሙ፤ የምትሰሩትን እወቁ፤ ለሱስ ተገዢ አትሁኑ፤ ማንንም ለመምሰል ሳይሆን ራሳችሁን ለመሆን ጣሩ፤ ዓላማችሁን እውን ለማድረግ በትጋት ሰርታችሁ ስኬትን ተቀዳጁ። የሚሉ ምክሮችን ለግሰዋል። በመጨረሻም በዓለም አቀፍ እንዲሁም በሀገራችን በተከሰተው እና ብዙ ሰዎችን ለህልፈት በዳረገው የኮሮና ቫይረስ በሽታ ምክንያት በ2013 ዓ.ም ከዚህ ዓለም በሞት ተለይተዋል። ምንም እንኳን በህይወት ቢለዩ ለሀገር እና ለትውልድ የሚጠቅም ትልቅ አሻራ አስቀምጠው አልፈዋል።

ምንጭ፡- (ተምሳሌት፣ እፁብ ድንቅ ኢትዮጵያዊያን ሴቶች፣ ለክፍል ደረጃው እንዲመጥን ተደርጎ የቀረበ)

ምዘና፡-

- ካዳመጡት ውስጥ ጥያቄ ይጠይቋቸው
- ስለ በጎ ፍቃደኝነት ምንነት ይጠይቋቸው

መርጃ መሳሪያ፡-

- መቅረፀ ድምፅ (እነደአስፈላጊነቱ)

በናሙናነት የተመረጡ ጥያቄዎች መልስ

ተግባር ሁለት፡-

በ “ሀ” ስር ለቀረቡት ቃላት በ “ለ” ስር ከተሰጡት ቃላት ተመሳሳያቸውን በመፈለግ አዛምዱ።

1. መ	5. ሰ
2. ሐ	6. ለ
3. ሠ	7. ሀ
4. ረ	8. ቀ

ክፍል ሁለት፡- መናገር

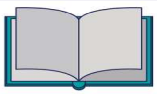
የትምህርቱ አቀራረብ

ተግባር

✓ ተማሪዎችን ጥንድ ጥንድ በማድረግ እርስ በርስ መረዳዳትን በተመለከተ ንግግር (ምልልስ) እንዲያቀርቡ ያድርጉ፤ ካቀረቡም በኋላ ግብረ መልስ ይስጧቸው።

ምዘና፡-

✓ እርስ በርስ መረዳዳት የሚሰጠውን ጥቅም እንዲገልፁ ያድርጉ

ክፍል ሶስት፡- ንባብ

የትምህርቱ አቀራረብ

ቅድመ ንባብ

ተግባር

- ✓ ተማሪዎች ወደ ማንበብ ሂደት ከመሄዳቸው በፊት የቀረበውን ሰንጠረዥ የማውቀው እና ማወቅ የምፈልገው የሚለውን ክፍል ብቻ እንዲሞሉ ያድርጓቸው።

የማንበብ ሂደት

ተግባር

- ✓ ወደ ምንባቡ በማለፍ እስከ ንባብ ጊዜ ጥያቄ ያሉትን አንቀፆች ተማሪዎች በለሆሳስ እንዲያነቡ ያድርጉ።
- ✓ የንባብ ጊዜ ጥያቄን በእርሶ መሪነት ተማሪዎችን ካሰሯቸው በኋላ ወደ ምንባቡ ተመልሰው የቀረውን የምንባብ ክፍል በየግላቸው እንዲያነቡ ይዘሏቸው፤ ይከታተሏቸው።
- ✓ አይነ ስውራን ተማሪዎች በክፍል ውስጥ ካሉ ምንባቡን ያንበቡላቸው ስለሰልሆም ገለፃ ያደርጉላቸው።

አንብቦ መረዳት

ተግባር አንድ

- ✓ ተማሪዎቹ ንባባቸውን እንዳጠናቀቁ ወደ ቅድመ ንባቡ ሰንጠረዥ በመመለስ ከምንባቡ ያወቅሁት የሚለውን ረድፍ እንዲሞሉ ያድርጓቸው።

✓ በመቀጠልም ወደ አንብቦ መረዳት ጥያቄዎች በመሄድ ተግባር አንድ ላይ ለቀረቡት ጥያቄዎች በፅሁፍ ምላሽ እንዲሰጡ ያድርጉ።

ተግባር ሁለት

✓ ለቀረቡት የተሰመረባቸው ቃላት ተመሳሳይ ፍቺ እንዲሰጡ ያድርጉ፤ ያግዟቸው።

ምዘና፡-

- ከምንባቡ ለወጡ ጥያቄዎች ምላሽ መስጠታቸውን ያረጋግጡ።
- ከምንባቡ ለወጡ ቁልፍ ቃላት ፍቺ እንዲሰጡ ያድርጉ።

በናሙናነት የተመረጡ ጥያቄዎች መልስ

ተግባር ሁለት

ከታች በቀረቡት ዐረፍተ ነገሮች ውስጥ ለተሰመረባቸው ከምንባቡ ለወጡ አዳዲስ ቃላት እና ሀረጋት ተመሳሳይ ፍቺ ስጡ።

1. የእቅድ ዝርዝር
2. ሲተላለፍ
3. የእህል ማከማቻ
4. እያገኙ
5. ክፍያ/ድጋፍ
6. ከፍታ

ክፍል አራት፡- ጽሕፈት

የትምህርቱ አቀራረብ

ተግባር አንድ

- ✓ የማግባቢያ ጽሁፍ የሚለውን ማስታወሻ ተማሪዎች በተናጥል እንዲያነቡ እና በጥንድ እንዲወያዩ ካደረጉ በኋላ ማስታወሻ እንዲወስዱ ያድርጓቸው፡፡ ገለፃም ይስጧቸው፡፡
- ✓ በመቀጠልም በምሳሌው መሰረት ባለ አራት አንቀፅ የማግባቢያ ፅሁፍ እንዲፅፉ ያድርጓቸው፡፡

ተግባር ሁለት

- ✓ የፃፉትን አንቀፅ መሰረት በማድረግ ከጓደኞቻቸው ጋር የእርስ በርስ እርማት እንዲሰጣጡ ያድርጉ፡፡

ምዘና፡-

- ▪ አግባቢ ፅሁፍ መጻፋቸውን ያረጋግጡ

መርጃ መሳሪያ፡-

- ▪ የአግባቢ ፅሁፍ ሞዴል አንቀፅ

ክፍል አምስት፡- ቃላት

የትምህርቱ አቀራረብ

ተግባር አንድ

- ✓ የቀረበውን ማስታወሻ በተናጥል እንዲያነቡ በማድረግ መረዳታቸውን ካረጋገጡ በኋላ በቀረበው ምሳሌ መሰረት ድርብ ቃላትን እንዲጽፉ ያድርጉ፡፡

ተግባር ሁለት

- ✓ ካነበቡት ምንባብ አንቀፅ አንድ ላይ በመሄድ አስር ተዘውታሪ ቃላትን እንዲያወጡ ያድርጉ፡፡

ምዘና፡-

- ▪ ድርብ ቃላትን መመስረታቸውን ያረጋግጡ
- ▪ ተዘውታሪ ቃላት ከምንባቡ ውስጥ ማውጣታቸውን ይመልከቱ

መርጃ መሳሪያ፡-

- ▪ የተወሰኑ ድርብ ቃላትን ዝርዝር የሚያሳይ ሰንጠረዥ

ክፍል ስድስት፡- ሰዋስው

የትምህርቱ አቀራረብ

ተግባር

- ✓ ስለ ነጠላ እና ብዙ ቁጥር ማብራሪያ ይስጧቸው፤ በመቀጠልም በሰንጠረዡ ውስጥ ያሉትን ቃላት ነጠላ እና ብዙ ቁጥር በማለት እንዲለዩ ያግዟቸው፤ከዚያም በቃላቱ ዓረፍተ ነገር እነዲመሰርቱ ያድርጉ፡፡

ምዘና፡-

- ነጠላ እና ብዙ ቁጥሮችን መለየታቸውን ያረጋግጡ

መርጃ መሳሪያ፡-

- ነጠላ እና ብዙ ቁጥሮችን የሚያሳይ ሰንጠረዥ

ምዕራፍ አራት (፬)

የታዋቂ ሰዎች የህይወት ታሪክ

(ክፍለ ጊዜ 12)

የምዕራፉ አጠቃላይ ዓላማዎች፡-ተማሪዎች ይህንን ምዕራፍ ከተማሩ በኋላ፣

- በማዳመጥ ያብራራሉ፡፡
- የህይወት ታሪክን ምንነት ይገልፃሉ፡፡
- ከፅሁፉ ውስጥ የምክንያት እና የውጤት ግንኙነትን ይለያሉ፡፡
- የታዋቂ ሰው የህይወት ታሪክ ይጽፋሉ፡፡

የትምህርት ይዘቶች

- ማዳመጥ እና ማድነቅ
- መመሪያዎች
- ፊሊጣዊ አነጋገር
- አያያዥ ቃላት
- የተለመዱ ቃላት
- ሀረግ

ክፍል አንድ፡- ማዳመጥ

የትምህርቱ አቀራረብ

ቅድመ ማዳመጥ

ተግባር

- ✓ ተማሪዎች ምዕራፉን ከተማሩ በኋላ የሚጠበቀውን አጥጋቢ የመማር ውጤት አንብበው እንዲረዱ ጊዜ ይስጧቸው።
- ✓ የሚጠበቁ ውጤቶችን የሚደግፉ ጥያቄዎች ካሏቸው እንዲጠይቁ በመገፋፋት ለትምህርቱ ያዘጋጇቸው።
- ✓ ተማሪዎች በቅድመ ማዳመጥ ለቀረቡት ጥያቄዎች በቃላቸው መልስ እንዲሰጡ ያድርጓቸው። በክፍል ውስጥ መስማት የተሳናቸው ተማሪዎች ካሉ የምንባቡን ይስጧቸው።
- ✓ የተማሪዎቹን ምላሽ በመቀበል ያለውን የእውቀት ክፍተት ተመልክተው ለማዳመጥ እንዲዘጋጁ አጭር ገለፃ ይስጧቸው።

የማዳመጥ ሂደት

ተግባር

- ✓ ለማዳመጥ ትምህርት የቀረበውን ምንባብ ለተማሪዎች ያንብቡላቸው። የኮከብ ምልክት ያለበት ቦታ ላይ ሲደርሱ ቆም በማለት ጥያቄዎችን በመጠየቅ የተማሪዎችን ምላሽ ይቀበሉ። ከዚያም የቀረውን የምንባብ ክፍል ያንብቡላቸው።

አዳምጦ መረዳት

ተግባር አንድ

- ✓ ማዳመጡ እንዳለቀ ወደ ተግባር አንድ በመሸጋገር ለቀረቡት የአዳምጦ መረዳት ጥያቄዎች በእርሶ መሪነት በቃላቸው መልስ እንዲሰጡ ያድርጓቸው።

ተግባር ሁለት

- ✓ ካደመጡት ምንባብ ለወጡ የተሰመረባቸው ቃላት ተመሳሳይ ፍቺ እንዲሰጡ ያድርጓቸው።

“ዓለምፀሐይ፤ የሀገር ፀሐይ”

ስሜ አለም ጸሀይ ወዳጆ ይባላል የተወለድኩት በአዲስ አበባ ከተማ ውስጥ ነው። እኔ በተወለድኩ ጊዜ እናቴ ገና 16 ዓመቷ ነበር። ወዲያው አባቴ በግሪክ አገር የትምህርት ዕድል አግኝቶ ስለሄደ ያደኩት ፍቅር በተሞላበት የአያቶቼ ቤት ነበር።

ትምህርት ቤት ከገባሁ በኋላ አስተማሪዎቼ ለጥበብ ያለኝን ፍላጎትና ተሰጥኦ የተረዱት ገና ታዳጊ እያለሁ ነበር። ገና በ13 ዓመቴ እኔን ለሌሎች ምሳሌ በማድረግ የአማርኛ አስተማሪዬ ግጥሜን ለተማሪዎች ድምጼን ከፍ አድርጎ አንብቦልኛል። በዚያው ዓመት በየክፍለ ሀገሩ እየዞረ ለሚያሳየው ቲያትር ተማሪዎችን ይመለምል የነበረው የሙዚቃ አስተማሪዬ መላኩ አሻግሬ በሀገር ፍቅር ቲያትር ቤት እንድተውን እድል ሰጠኝ። ከዚያው ቲያትር ቤት በነበረ የአማተር ክበብ ውስጥም አባል ሆንኩኝ።

የሁለተኛ ደረጃ ተማሪ ሆኜ ነው በትምህርት ቤታችን ባለው እንቅስቃሴ ውስጥ መሳተፍ የጀመርኩት ፤ የ11ኛ ክፍል ተማሪ እያለሁ ለአዲስ አበባ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በተዘጋጀ ስነ-ፅሁፍ ውድድር

ትምህርት ቤቴን በመወከል ተወዳድሬ አንደኛ ወጥቻለሁ። ይህንንም ተከትሎ የትምህርት ቤቴ የተማሪዎች ማህበር ምክትል ፕሬዝዳንት ሆኜ በመመረጤ ከሁለተኛ ደረጃና ከዩኒቨርስቲ ተማሪዎች መሪዎች ጋር ትስስር የመፍጠር እድል አገኘሁ። ለዲሞክራሲና ለሴቶች መብት የመሟገት የእድሜ ልክ ትግሌ የጀመረው በዚህ መልኩ ነበር።

በ18 ዓመቴ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርቴን ካጠናቀቅሁ በኋላ በብሄራዊ ቲያትር ለሁለት ዓመት ይሰጥ በነበረው አዲስ ስልጠና ፕሮግራም ውስጥ ከተካተቱት 12 እጩዎች መካከል አንዷ ሆኜ ለመመረጥ በቃሁ። ይህንንም ስልጠና በበላይነት ይመራ የነበረው አስደማሚው ባለ ቅኔ ሎሬት ፀጋዬ ገብረ መድህን ነበር። ለቀጣዩ 17 ዓመታትም በተዋናይነትና በፀሀፊነት መስራቱን ገፋሁበት።

በሀገር ውስጥ ቲያትሮች ብቻ ሳይሆን ዘመን አይሽሬ በሆኑ የጥንት የውጭ ደራሲያን ተዕፈው በሀገራችን ሰዎች የተተረጎሙ ቲያትሮች ላይም ድንቅ ገጸ ባህሪያትን በመወከል ተጫውቻለሁ። በየቬኑስ ነጋዴ (ፖርትያን)፣ በሀምሌት (አፊሊያን) እንዲሁም በኒኮላይ ጎጎል ዋናው ተቆጣጣሪ (ማርያን) ሆኜ ለመተወን በመቻሌ ነፍሴ በሀሴት ጮቤ ረግጣለች። ከዚህ በተጨማሪም በርካታ የግጥም ስራዎችን አበርክቻለሁ። ከነዚህ የግጥም ስራዎች መካከል የህፃናት አምባ ህጻናት የዘመሩት “ፀሀዬ ደመቀች” እና “ኢትዮጵያ” የሚለው የጥላሁን ገሰሰ ስራ ተጠቃሽ ናቸው። ከፃፍኳቸው ግጥሞች መካከል አንዱን ልጋብዛችሁ።

የማታ እንጀራ ስጠኝ!

የማታ እንጀራ ስጠኝ፣

የጠዋት አታስመርጠኝ፣

ዘግይተህ በኋላ አስጊጠኝ፣

ማታ በክብሬ ደብቀኝ፣

ከሰው በር አንተው አርቀኝ...፣

አንገቴ እንዳለ ቀና ፣

የወዳጅ ደጃፍ ሳልጠና፣

“ዘራፍ!” እንዳልኩኝ ያብቃልኝ፣

ሲጨልም መንገድ አቅናልኝ፣

አደራ! ጌታዬ አደራ!

አትንሳኝ የማታ እንጀራ! (ተቀንጭቦ የተወሰደ)

*ተማሪዎች እስካሁን ከተነበበው የአለም ፀሀይ ወዳጆ ታሪክ ምን አዲስ እውቀት አገኛችሁ? በቀጣዩስ ክፍል ምን አዲስ ነገር የሚነሳ ይመስላችኋል?

ከዚህ በተጨማሪ ሴቶችና ህፃናትን በተመለከቱ ጉዳዮች ላይ በማተኮር በርካታ ስራዎችን ሰርቻለሁ። ለምሳሌ ወላጆቻቸው የጦርነት ሰለባ የሆኑባቸው ህፃናት በነበሩበት የዝዋይ የህፃናት አምባ ውስጥ የኪነ ጥበብ ፕሮግራሞችን በየአስራ አምስት ቀኑ በበጎ ፈቃደኝነት እያካሄድኩ እስከ 1982 ዓ.ም ድረስ ዘልቄአለሁ። ከሙያ ባልደረቦቼ ጋር በመተባበር ደግሞ የኢትዮጵያ ተዋንያኖች ማህበርን

መስርቻለሁ። ማህበሩን በሊቀመንበርነት ባገለገልኩባቸው 14 ዓመታት ውስጥ በርካታ አስተዋጽኦዎችን አድርጌአለሁ።

ከልቤ የምወደውን የኪነ ጥበብ ስራ በስፋት የመስራት ዕድል ያገኘሁት ግን በ1992 ዓ.ም በዋሽንግተን ዲሲ ጣይቱ የባህል ማዕከልን በማቋቋም በዋና አስተዳዳሪነት መምራት ስጀምር ነው። በአሜሪካ የመጀመሪያውን የአማርኛ ቤተ መጽህፍት በዋሽንግተን ዲሲ ከፍተናል።

ለታዳጊ ህፃናት የማስተላልፈው ምክር ግልፅና ቀላል ነው። ይሄውም "በራሳችሁ ተማመኑ፣ ትልቅ ነገር አልሙ፣ ጠንክራችሁ ስሩ፣ በምንም ዓይነት ሁኔታ ቢሆን ተስፋ አትቁረጡ" የሚል ነው።

ምንጭ፡- (ተምሳሌት፣ የኢትዮጵያ ሴቶች ማህበር ቅንጅት ካሳተመው ፣ ገፅ፣ 123-125 ለክፍሉ አንዲመች ተሻሽሎ የቀረበ)

ምዘና፡-

- ካዳመጡት ምንባብ ውስጥ ጥያቄ ይጠይቋቸው
- ለቃላት ተመሳሳይ ፍቺ እንዲሰጡ ያድርጓቸው

መርጃ መሳሪያ፡-

- መቅረፀ ድምፅ (እንደ አስፈላጊነቱ)

በናሙናነት የተመረጡ ጥያቄዎች መልስ፡-

ተግባር ሁለት፡-

ካዳመጣችሁት ምንባብ ለወጡ የተሰመረባቸው ቃላት ተመሳሳይ ፍቺ ስጡ፡፡

1. ችሎታ (መክሊት)
2. ምልምል
3. በጊዜ ብዛት የማይቀየር
4. ተጎጂ
5. ገፀ-ባህሪያትን ተላብሶ መጫወት
6. ድጋፍ (ድርሻ)
7. መከራከር
8. በጣም ተደሰተች
9. ችሎታ
10. መንደር (ሰፈር)

ክፍል ሁለት፡- መናገር

የትምህርቱ አቀራረብ

ተግባር አንድ

- ✓ የቀረበውን የህይወት ታሪክ አፃፃፍ መመሪያ እንዲያነቡና ጥንድ ጥንድ በመሆን እንዲወያዩበት ያድርጉ፡፡
- ✓ ናሙና የሚሆን የሕይወት ታሪክ አዘጋጅተው ተጨማሪ ማብራሪያ ይስጧቸው፡፡

ተግባር ሁለት

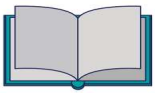
✓ የቀረበውን ሰንጠረዥ መሰረት በማድረግ የዶ/ር ሀዲስ አለማየሁን የሺጥላን የሕይወት ታሪክ በማቀናጀት አጠር አድርገው ንግግር እንዲያደርጉ ያግዟቸው፤ ድጋፍም ይስጧቸው ::

ምዘና፡-

- የህይወት ታሪክ መመሪያን ተገንዝበው በቅደም ተከተል መዘርዘራቸውን ያረጋግጡ
- የቀረበውን ሰንጠረዥ መሰረት በማድረግ የዶ/ር ሀዲስ አለማየሁን የሕይወት ታሪክ በማቀናጀት አጠር አድርገው በንግግር ማቅረባቸውን ያረጋግጡ::

መርጃ መሳሪያ፡-

- የአንድ ታዋቂ ሰው ናሙና የሕይወት ታሪክ የሚያሳይ ቢጋር

ክፍል ሶስት፡- ንባብ

የትምህርቱ አቀራረብ

ቅድመ ንባብ

ተግባር

✓ ርዕሱን ካስተዋወቁ በኋላ ተማሪዎች ወደ ማንበብ ሂደት ከመሄዳቸው በፊት የቅድመ ምንባብ ጥያቄዎችን እንዲሩ ያድርጉ:: የተማሪዎችንም ምላሽ ይቀበሏቸው::

✓ በክፍል ውስጥ አይነ ስውራን ተማሪዎች ካሉ ጥያቄ ያንብቡላቸው፤ስለሰለሆም ገለፃ ይስጧቸው::